

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบงานใดๆก็ตามควรมีความยืดหยุ่น เพื่อปรับตามสภาพแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไปได้ตลอด (Open & Dynamic) จึงสามารถดำรงอยู่ได้ ไม่มีธุรกิจใดอยู่คงที่ได้โดยไม่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแขนงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟต์แวร์ (Software) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่กำลังมีบทบาทสำคัญต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี¹

คอมพิวเตอร์เองมีบทบาทสำคัญต่องานทุกระบบ โดยเฉพาะระบบงานด้านบัญชีซึ่งมีลักษณะงานที่มีความซับซ้อนมีข้อมูลปริมาณมาก เป็นงานประเภทเดียวกันซ้ำๆ ต้องการความถูกต้องแม่นยำ ทันต่อเหตุการณ์ และมีการเก็บรักษาข้อมูลอย่างเป็นระเบียบ งานเหล่านี้ถ้าให้คนเป็นผู้จัดทำอาจทำให้เกิดการผิดพลาด เกิดการล่าช้า ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสำหรับฝ่ายบัญชีมากมาย ดังเช่น

1. ฝ่ายบัญชีต้องรอเอกสารจากฝ่ายอื่นๆ ที่จะส่งมาทำให้ล่าช้า
2. ฝ่ายบัญชีต้องเก็บเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่ฝ่ายอื่น ไม่ใช่แล้ว
3. การบันทึกบัญชีด้วยระบบมือ โดยใช้เครื่องคำนวณมักจะพบความผิดพลาดในเรื่องเอกสารตัวเลขอยู่บ่อยๆ เนื่องจากมีจำนวนมากและฝ่ายบัญชีไม่สามารถออกงบการเงินให้ผู้บริหารได้ทันต่อเวลาเมื่อต้องการ
4. ทำให้นักบัญชีมีภาระงานมากไม่สามารถวิเคราะห์วางแผนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้

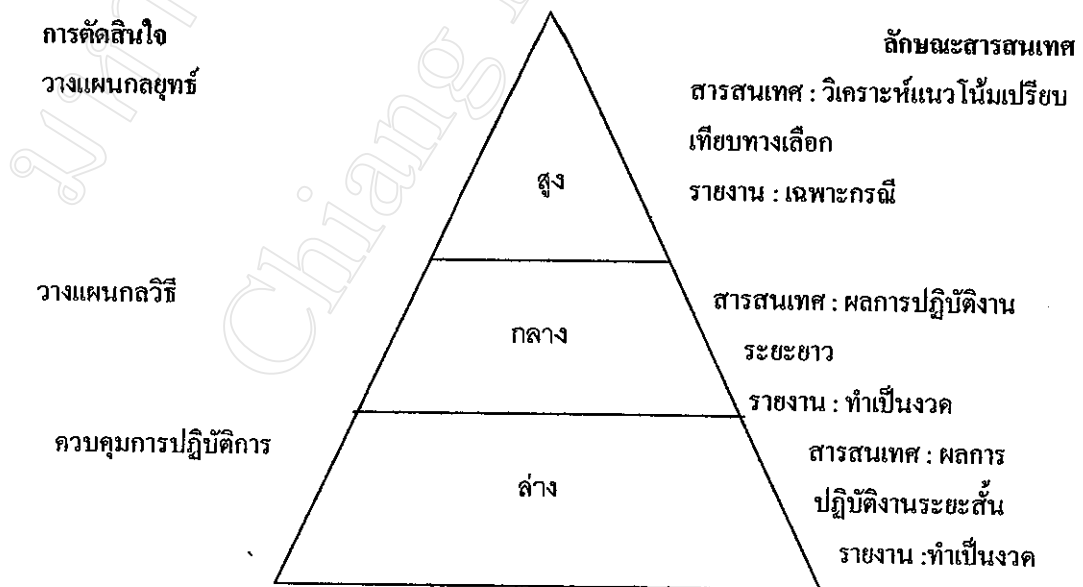
ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้คอมพิวเตอร์มีบทบาทในการประมวลผลข้อมูลและสารสนเทศในวงการธุรกิจด้านการเงินการบัญชี

นอกจากการใช้คอมพิวเตอร์กับงานบัญชีในระดับการประมวลผล (Data Processing) ดังที่กล่าวแล้ว การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์กับงานบัญชีในระดับสูงขึ้น ซึ่งได้แก่ การนำเสนอรายงานเพื่อ

¹ พลพฐ ปิยวรรณ, “ผลกระทบต่อ IT ต่อระบบสารสนเทศทางบัญชี”, จุฬาลงกรณ์ปริทัศน์ (2540) : 28.

การจัดการ (Information Processing) ก็เป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการจัดการครบถ้วนยิ่งขึ้น ในการที่จะนำเสนอหรือถ่วงดุลเฉพาะข้อมูลที่มีสาระสำคัญแก่ผู้บริหาร เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจ ผู้จัดทำรายงานทางการบัญชี ซึ่งได้แก่ นักบัญชี จำเป็นต้องตระหนักถึงความต้องการข้อมูลของผู้บริหารในฝ่ายต่างๆ และระดับต่างๆอย่างถูกต้อง เช่น ผู้บริหารระดับสูงต้องการเฉพาะข้อมูลในลักษณะสรุปผล ผู้บริหารระดับกลางมักต้องการรายงานในลักษณะเปรียบเทียบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับเหตุการณ์ตามที่ประมาณการไว้ล่วงหน้า ถ้าเกิดความแตกต่างขึ้นผู้บริหารจะต้องจัดการติดตามหาสาเหตุและแก้ไข

จะสังเกตได้ว่า ผู้บริหารระดับสูงใช้เวลาส่วนใหญ่กับงานวางแผน(Planning) ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการตัดสินใจมักเป็นข้อมูลจากภายนอกกิจการ ข้อมูลจากภายในที่ใ้ใช้มักเป็นข้อมูลที่น่าเสนอในลักษณะสรุปผล ผู้บริหารระดับกลางซึ่งได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายแผนกใช้เวลาส่วนใหญ่ในการควบคุม (Control) อาจจะมีบทบาทในการวางแผนบ้าง รายงานเพื่อการจัดการที่นำเสนอผู้บริหารระดับกลางนี้จึงมักอยู่ในรูปของรายงานเปรียบเทียบระหว่างจำนวนที่ประมาณไว้ล่วงหน้ากับจำนวนหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ส่วนผู้บริหารระดับล่างเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงานประจำวันของพนักงานเก็บรวบรวมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง และควบคุมการบันทึกเหตุการณ์เหล่านี้ให้ถูกต้องครบถ้วน ข้อมูลสำหรับผู้บริหารระดับล่างจึงเป็นรายละเอียดของรายการค่าที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเป็นข้อมูลภายในกิจการทั้งสิ้น แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงรายงานทางการบัญชีสำหรับผู้บริหารระดับต่างๆ

อย่างไรก็ตามในการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการประมวลผลข้อมูลทางการเงินการบัญชี ต้องมีการวางแผนอย่างเพียงพอ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง กิจการจำเป็นต้องทำความรู้จักคอมพิวเตอร์ เพื่อศึกษาข้อจำกัดของคอมพิวเตอร์ การเลือกใช้คอมพิวเตอร์ให้ถูกกับลักษณะงาน เพราะเครื่องคอมพิวเตอร์มีมากมาย หลายประเภท หลายขนาด และที่สำคัญคือ การเลือกซื้อหรือพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชี ไม่ว่าจะเป็นระบบสินค้า ระบบเงินเดือน ระบบบัญชีลูกหนี้ ระบบบัญชีเจ้าหนี้ ระบบการซื้อและการขาย ระบบต้นทุน และระบบบัญชีแยกประเภท ที่สามารถประมวลผลได้ตามที่กิจการต้องการ และจัดให้มีระบบการควบคุม การปฏิบัติงานที่ถูกต้องเชื่อถือได้ รวมทั้งกิจการควรมีบุคลากรที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอ จึงจะทำให้การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในธุรกิจนั้นประสบผลสำเร็จ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่าระบบคอมพิวเตอร์มีความจำเป็นและมีบทบาทต่อนักบัญชีในยุคของการแข่งขันเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในทางบัญชีของธุรกิจ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ และปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ เช่น ด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ บุคลากร และระบบการสื่อสารข้อมูล ตลอดจนปัญหาอื่นๆที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในงานบัญชี เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจทราบ และหาแนวทางพัฒนาแก้ไขปัญหาคต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในทางบัญชีของธุรกิจ ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

3. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาคือการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในทางบัญชีของธุรกิจ ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ ลักษณะโปรแกรมทางบัญชี การปฏิบัติงาน และบุคลากรของธุรกิจต่างๆที่นำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานบัญชี โดยแบ่งตามกลุ่มธุรกิจเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มธุรกิจให้บริการ กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรม และกลุ่มธุรกิจพาณิชย์กรรม

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในทางบัญชีของผู้ทำบัญชีในธุรกิจต่างๆ
2. เพื่อทราบปัญหาและเป็นแนวทางให้ผู้สนใจใช้ในการแก้ไขพัฒนาให้การใช้คอมพิวเตอร์ในงานบัญชีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. นิยามศัพท์

คอมพิวเตอร์² หมายถึง อุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคำนวณ มาจากภาษาละตินว่า Computer ซึ่งหมายถึงการนับหรือการคำนวณ ปัจจุบันคอมพิวเตอร์สามารถปฏิบัติงานอื่นๆได้ นอกเหนือจากการคำนวณ เช่น การรับและการบันทึกข้อมูล การคำนวณตามสูตรทุกชนิด การวิเคราะห์เปรียบเทียบ การพิมพ์และการแสดงผลลัพธ์ของข้อมูล การเก็บข้อมูลในหน่วยความจำเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ การทำตามคำสั่ง (Program) ที่ได้รับ เป็นต้น

ผู้ทำบัญชี หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของธุรกิจ

การใช้คอมพิวเตอร์ในทางบัญชี³ หมายถึง การนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานบัญชีเพื่อการประมวลผลเชิงรายการ (Transaction Processing System, TPS) ซึ่งประกอบด้วย การคำนวณ การแยกหมวดหมู่ การเรียบเรียงข้อมูล การบันทึกข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลหรือ เพิ่มข้อมูล การสรุปค่า และการพิมพ์รายงาน

ระบบคอมพิวเตอร์⁴ (Computer System) หมายถึง ส่วนประกอบที่รวมกันแล้วทำให้สามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ให้เป็นประโยชน์ได้ซึ่งประกอบไปด้วย บุคลากร (Peopleware) ระเบียบ, คู่มือ (Procedure) ซอฟต์แวร์ (Software) ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ข้อมูล (Data) ระบบการสื่อสารข้อมูล (Data Communication)

² Shell, G, and Csahman, T. 1980. Introduction to Computers and Data Processing. USA.

³ มนุ อรรถศีลเชษฐ, การใช้คอมพิวเตอร์ในงานบัญชี(กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย 2542), หน้า 19.

⁴ สุรอรย์พันธ์ สิทธิวงศ์, Introduction to Business computer (คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัย เชียงใหม่, 2540), หน้า 9-10.

สารสนเทศ⁵ (Information) หมายถึง ข้อมูล (Data) และข่าวสารที่ผ่านการประมวล วิเคราะห์ การแปลผล แปลความหมาย เพื่อให้สะดวกหรือตรงกับการใช้งานแล้ว โดยปกติสารสนเทศจะมีนัย หมายถึง การประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ สารสนเทศจะจัดเก็บในสื่อรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นสำเนา เอกสาร (Hard Copy) ที่มองเห็นได้ และสื่อที่มองเห็นไม่ได้ด้วยตา โดยอาจจะอยู่ในแฟ้มคอมพิวเตอร์ (Soft file)

ธุรกิจการให้บริการ (Service Enterprises) หมายถึง ธุรกิจที่ให้บริการทางวิชาชีพต่างๆ เช่น สำนักงานรับทำบัญชี สำนักงานสอบบัญชี สำนักงานทนายความ กิจการธนาคาร ฯลฯ

ธุรกิจอุตสาหกรรม (Manufacturing Enterprises) หมายถึง ธุรกิจที่มีการผลิตสินค้าออกมาเพื่อขาย เช่น อุตสาหกรรมเซรามิก อุตสาหกรรมทอผ้า อุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง ฯลฯ

ธุรกิจพาณิชย์กรรม (Merchandise Enterprises) หมายถึง ธุรกิจที่มีการซื้อสินค้าไว้เพื่อขายเมื่อถูกคำต้องการ เช่น ห้างสรรพสินค้า ธุรกิจขายรถยนต์ ธุรกิจขายเครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

⁵ อุษณา ภัทรมนตรี, การตรวจสอบและการควบคุมด้านคอมพิวเตอร์ (กรุงเทพฯ:บริษัทเท็กซ์แอนด์เจอร์นัล พับลิเคชั่นจำกัด, 2542), หน้า1-3.